

BOEK AANKONDIGING.

F. D. SCHMAL, *Over de pathologische anatomie van het endometrium.*
Dissertatie, Leiden, 19 Juni 1890.

De hierboven vermelde dissertatie behandelt in hoofdzaak de chronische glandulaire endometritis en de afwijkingen van het uterus-slijmvlies bij fibro-myomen. Een beschouwing van het normale slijmvlies gaat aan de behandeling van het eigenlijke onderwerp vooraf, en sluit zich aan bij een zorgvuldig bewerkt historisch overzicht.

Het eigen onderzoek van den schrijver strekt zich uit over meer dan zestig door de curette verwijderde slijmvliesen, en vijftien uteri die wegens fibro-myomen waren geëxstirpeerd; daarenboven onderzocht hij in vijf gevallen het endometrium bij carcinoma van de portio vaginalis. Voor de studie van het normale baarmoeder-slijmvlies koos hij uteri van pasgeborenen.

Van de uitgekrabde slijmvlies-stukjes vond hij er enkele normaal; de meeste vertoonen de pathologische veranderingen, die gewoonlijk worden beschreven onder den naam van chronische glandulaire endometritis. Schrijver wil deze afwijkingen terugbrengen niet tot ontsteking, maar tot hyperplasie der normale weefsel-elementen. Hij verwerpt dus den naam endometritis, dien hij door hyperplasia mucosae uteri wil vervangen. Deze hyperplasie, die zich klinisch door pijn en bloedingen openbaart, wil hij ten strengste scheiden van de echte endometritis, den uterus-catarrh, die in typischen vorm na gonorrhoeïsche infectie kan optreden, en klinisch door hypersecretie, overgaande in een mucopurulente en purulente afscheiding, is gekarakteriseerd.

Het komt mij voor, dat tegen deze splitsing gegronde bedenkingen zijn in het midden te brengen, en een nader onderzoek gewenscht blijft. Niet overbodig ware het, daarbij nota te nemen van den laatsten menstruatie-datum; immers, bij de beoordeeling van een slijmvlies, dat aan zoo groote physiologische wisselingen onderhevig is, behoort wel degelijk rekening gehouden te worden met de phase, waarin het is verwijderd en gefixeerd.

Het endometrium bij fibro-myomen vindt schrijver, waar het subsereuse myomen geldt, beurtelings normaal of hypertrophisch. Bij tumoren die in de uterus-holte promineeren, wordt het slijmvlies op den tumor atrophisch, tegenover dezen hypertrophisch aangetroffen. Zoowel het atrophische als het hypertrophische slijmvlies kan tot bloedingen aanleiding geven.

Met het oog op de sarcomateuse veranderingen, die ABEL bij carcinoma van de portio in het endometrium heeft meenen te vinden, wijdde de Heer SCHMAL ook aan deze afwijking zijn aandacht. Met ECHARDT en SAURENHAUS komt ook SCHMAL tot de conclusie, dat de bedoelde afwijkingen met sarcoom niets te maken hebben, en eenvoudig tot hyperplastische woekering van klieren en stroma moeten worden teruggebracht. Hij wijst er evenwel op, dat de uitloopers der klieren niet zelden diep in de spierlaag binnendringen, zoodat hij eenigszins geneigd is de klier-woekeringen als kwaadaardig op te vatten.

De dissertatie is met zorg bewerkt en goed geschreven.

CATHARINE VAN TUSSENBROEK.

